

**“O‘zbekiston temir yo‘llari” aksiyadorlik jamiyati xodimlarining
korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasida o‘qitilishini
tashkil qilish bo‘yicha
YO‘RIQNOMA**

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Yo‘riqnoma “O‘zbekiston temir yo‘llari” aksiyadorlik jamiyati (keyingi o‘rinlarda – jamiyat) xodimlarining korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq masalalari bo‘yicha o‘qitilishini tashkil qilish bo‘yicha tavsiya va qo‘llanmalarni belgilab beradi.

2. Ushbu Yo‘riqnoma korrupsiyaviy harakatlarning oldini olish va ularni sodir qilishga xizmat qiladigan sabablarni bartaraf etish, xodimlarning huquqiy ongini oshirish va ularni O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari va jamiyatning boshqa ichki hujjatlariga qat’iy rioya qilishni tashkil qilishga qaratilgan.

3. Jamiyat xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasida o‘qitish (keyingi o‘rinlarda – o‘qitish) dasturlari va materiallari O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari va ushbu Yo‘riqnomaga muvofiq ishlab chiqiladi.

2-bob. O‘qitishning asosiy tamoyillari

4. Xodimlarni o‘qitish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

xolislik va ilmiylik – korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasidagi o‘quv materiallarini tayyorlash uchun mas’ul shaxslar ularning O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi talablari, xalqaro standartlar hamda korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq nazariyasi va amaliyotiga doir ilmiy tadqiqotlar natijalariga muvofiqligini ta’minlaydi;

amaliy jihatdan qulaylik – jamiyat xodimlarini o‘qitish shakllari, usullari va materiallari amaliy ahamiyatga ega bo‘lishi, real vaziyatlarga asoslanishi, shuningdek xodimlar tomonidan olingan bilimlarni tushunish darajasi va ularni aniq amaliy vazifalarni hal etishda qo‘llash imkoniyati nazorat qilinishini o‘z ichiga olishi lozim;

ketma-ketlilik va tizimlilik – korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasidagi o'quv materiallari, shuningdek jamiyat xodimlarini o'qitish tartibi izchil va tuzilmaviy-mantiqiy tizimni ifodalaydi. O'qitish umumiy tushunchalar va voqeliklardan juz'iylariga, oddiydan murakkabga, boshlang'ichdan mukammalga va h.k o'tish asosida amalga oshiriladi;

ommaboplik – o'qitishda Jamiyat xodimlarining joriy bilimlari va ko'nikmalarini hisobga olish, Jamiyatning barcha xodimlari uchun tushunarli bo'lgan o'quv materiallarini shakllantirish;

differensiallangan yondashuv – jamiyatda korrupsiyaga qarshi o'qitish aniq funksiyalar va tartib-taomillardagi korrupsiyaviy xavf-xatar natijalarini hisobga oladi. Korrupsiyaviy xavf-xatarlarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlarni egallab turgan xodimlar korrupsiyaga qarshi qo'shimcha ravishda maxsus o'qitiladi;

o'qitish usullari va shakllarini doimiy ravishda takomillashtirish – jamiyat o'quv materiallarini ishlab chiqish, o'qitish, shuningdek xodimlari tomonidan bilimlar o'zlashtirilganini tekshirish vaqtida texnik va ilmiy taraqqiyotning innovatsion yutuqlaridan foydalanishga harakat qiladi.

3-bob. O'qitishning ustuvor vazifalari

5. O'qitish shakllari va usullarini aniqlashda, shuningdek korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasidagi o'quv materiallarini shakllantirishda Jamiyat xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq sohasida o'qitish uchun mas'ul shaxslar quyidagi ustuvor vazifalarga tayanishi lozim:

korrupsiyaning mohiyati, uning jamiyat hayotining turli sohalari, Jamiyatning funksiya va tartib-taomillarida paydo bo'lish shakllari va o'ziga xos jihatlari, sabablari, ijtimoiy jihatdan xavfli va zararli oqibatlari to'g'risida umumiy tasavvurni shakllantirish;

O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari, jamiyatning Korrupsiyaga qarshi kurash siyosati bilan belgilangan odob-axloq va korrupsiyaga qarshi xulq-atvorning axloqiy qadriyatlari va Jamiyatning boshqa ichki hujjatlariga qat'iy va so'zsiz rioya qilishga asoslangan xulq-atvor modelini shakllantirish;

Jamiyatning, boshqarma, korxona va tashkilotlar xodimlarini jamiyatning korrupsiyaga qarshi kurash tamoyillari, talablari va tartib-taomillari bilan tanishtirish;

korrupsiyaviy xavf-xatarlarni kelib chiqishiga xizmat qiluvchi shart-sharoitlarni aniqlash va ularning oldini olish qobiliyatini shakllantirish, korrupsiyaviy xulq-atvor, Jamiyat xodimlarining odob-axloq xulq-atvor qoidalari buzilishiga nisbatan toqatsizlikni namoyon etish.

4-bob. O'qitishni ishlab chiqish va o'tkazishga mas'ul shaxslar

6. Jamiyat va uning tizim tashkilotlarining kadrlar bilan ishlash bo'yicha tuzilmalar xodimlarini o'qitish rejalarini tayyorlash, tegishli o'quv materiallarini ishlab chiqish, o'qitish, shuningdek o'qitishni monitoring va nazorat qilish uchun mas'uldir.

7. Korrupsiyaga qarshi kurashish boshqarmasi jamiyatning xodimlarini o'qitish rejalarini tayyorlashda ishtirok etadi, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o'quv materiallarni ishlab chiqadi, o'qitish o'tkazilishini muvofiqlashtiradi.

8. Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamenti o'qitish intizomi va unga doir axborotlar yig'ilishini nazorat qiladi.

9. Korrupsiyaga qarshi kurashish boshqarmasi va Personalni boshqarish va kadrlarni tayyorlash departamenti tegishli tajribaga ega xalqaro yoki mahalliy tashkilotlar bilan tuzilgan shartnomalar (belgilangan tartibda) asosida o'quv materiallarini tayyorlash hamda o'qitishni amalga oshirish uchun uchinchi shaxslarni jalb qilishi mumkin.

5-bob. O'qitish turlari va shakllari

10. O'qitish quyidagi o'quv dasturlarini ko'zda tutishi lozim:

- barcha xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi va odob-axloq qoidalari bo'yicha umumiy o'qitish;
- korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish;
- jamiyatda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul bo'lgan xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish.

11. Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq qoidalari bo'yicha umumiy o'qitish majburiy hisoblanadi.

12. Jamiyat va uning tizim tashkilotlarining barcha xodimlari uchun korrupsiyaga qarshi va odob-axloq qoidalari bo'yicha umumiy o'qitish amaliy yo'naltirilgan bo'lishi va quyidagi yangi bilimlarga ega bo'lishi yoki mavjud bilimlarni takrorlash imkoniyatini yaratishi lozim:

O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi qonunchik xujjatlari, jamiyatning korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari, jumladan o'rnatilgan ta'qiqlar, cheklovlar, huquq va majburiyatlar, xizmat xulq-atvoriga qo'yilgan talablar, xodimlarning korrupsiyaviy harakatlari aniqlanganda harakatlar ketma-ketligiga doir ichki hujjatlarini bilish;

korrupsiyaga qarshi kurashish, manfaatlar to'qnashuvi va korrupsiyaga qarshi boshqa talablar sohasidagi huquqni qo'llash amaliyotiga doir bilimlar;

olingan bilimlarni qo'llash ko'nikmalari, jumladan jamiyatning turli faoliyat sohalaridagi korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash qobiliyati, jamiyatda o'rnatilgan korrupsiyaga qarshi kurash choralari amaliyotda qo'llay bilish.

Korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish materiallariga kiritish uchun mazkur Yo'riqnomaga 1-ildoda keltirilgan mavzulardan foydalanilishi mumkin.

13. Jamiyat xodimlarini umumiy korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq qoidalarini bo'yicha o'qitish va o'rganilgan material qanchalik o'zlashtirilgani va tushunilganligi hamda olingan bilim va ko'nikmalarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini tekshirishga qaratilgan test sinovi topshirishlari lozim.

15. Jamiyat boshqarma, korxona va tashkilotlar xodimlari savollarning kamida 80 foiziga to'g'ri javob bergan taqdirda korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish va Jamiyat xodimlarining odob-axloq qoidalarini muvaffaqiyatli o'zlashtirgan hisoblanadi.

Agar xodim savollarning 80 foizidan kamiga to'g'ri javob bergan bo'lsa, u takroriy test sinovlarini test topshirgan kundan boshlab 5 ish kuni ichida topshirishi mumkin.

16. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun maxsus korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitishdan mustaqil (qo'shimcha) ravishda o'tkaziladi.

17. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxati Jamiyatda korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash tartibiga muvofiq shakllantiriladi.

18. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish quyidagilar to'g'risidagi ma'lumotni o'z ichiga olishi lozim:

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va minimallashtirish usullari;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korrupsiyaning namoyon bo'lish shakllari va turlari;

uchinchi shaxslar bilan o'zaro aloqa qilishda korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillarga xos bo'lgan korrupsiyaga qarshi talablar;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiyalarni amalga oshirishda qo'llaniladigan qo'shimcha talab va tartib-taomillarni o'z ichiga oluvchi ichki hujjatlar.

19. Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul xodimlarni korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish yiliga kamida bir marta malaka oshirish shaklida (seminar, trening va boshqa) korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi ekspertlarni jalb qilish, shuningdek bunday o'qitishlarga

ixtisoslashgan vakolatli uchinchi shaxslar shaklida (seminar, trening va boshqa) korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi ekspertlarni jalb qilish, shuningdek bunday o'qitishlarga ixtisoslashgan vakolatli uchinchi shaxslar (tashkilotlar) tomonidan tashkil etiladigan treninglarda ishtirok etish orqali o'tkaziladi.

20. Jamiyatda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul xodimlarni korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida maxsus o'qitish O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchilik hujjatlaridagi o'zgarishlar, korrupsiyaga qarshi tizimlarni shakllantirish va davlat organlarida korrupsiyaning oldini olish tadbirlarini amalga oshirish borasidagi ilg'or xalqaro metodikalarni o'rganishni o'z ichiga olishi lozim.

21. Ushbu Yo'riqnomaning 19-bandida ko'rsatib o'tilgan malaka oshirish va treninglardan o'tish yiliga kamida 10 (o'n) soatni o'z ichiga olishi lozim.

Jamiyat va uning tarkibiy bo'linmalari korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalarining ilk marta lavozimga tayinlangan mas'ul xodimlari quyidagi tartibda ikki haftalik stajirovkadan o'tishi belgilansin:

- A) Markaziy apparatdagi korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalarining rahbar va xodimlari-Korrupsiyaga qarshi kurashish Agentligida;
- B) Jamiyat va uning tarkibiy bo'linmalarining korrupsiyaga qarshi kurashishga mas'ul xodimlari - markaziy apparatdagi korrupsiyaga qarshi ichki nazorat bo'linmalarida.

6-bob. O'qitish muddatlari va davriyligi

22. O'qitish qonunchilik hujjatlarida va Jamiyatning ichki hujjatlarida ko'zda tutilgan majburiy malaka oshirish doirasida o'qitish, uchinchi shaxslar bilan qo'shma konferensiyalar, yig'ilishlar, simpoziumlar o'tkazilishidan qat'i nazar amalga oshiriladi.

23. Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari xodimlari odob-axloq va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida yiliga kamida bir marta o'qitiladi.

24. Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari xodimlari quyidagi hollarda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha yiliga bir martadan ko'p o'qitiladi:

- xodim korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimni egallab turgan bo'lsa;

- lavozimga tayinlanganda va rotatsiya qilinganda, agar shaxsning yangi lavozimi korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxatiga kirs;

- korrupsiyaviy harakatlar bilan bog'liq holatlar aniqlanganda yoki amalga oshirilayotgan funktsiya/tartib-taomilning korrupsiyaviy xavf-xatar darajasi ortganda;

- jamiyat boshqaruv raisining buyrug'iga muvofiq.

25. Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari ishga qabul qilingan yoki yangi lavozimga o'tkazilgan xodimlar ishga kirgan yoki yangi lavozimga o'tgan vaqtdan tasdiqlangan yillik jadvallar asosida korrupsiyaga qarshi va xodimlarning odob-axloq qoidalari bo'yicha umumiy o'qitilishi kerak.

Keyingi korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish va jamiyat xodimlarining odob-axloq qoidalari bo'yicha umumiy o'qitish barcha xodimlar uchun Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamenti tomonidan yiliga bir martadan kam bo'lmagan davriylikda belgilanadi.

26. Xodim korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimni egallab turgani bilan bog'liq holatlarda yoki xodim shunday lavozimga tayinlanganda maxsus korrupsiyaga qarshi o'qitish odob-axloq va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida o'qitishning yillik jadvalida belgilangan muddatlarda amalga oshiriladi.

27. Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamenti har yili o'qitish jadvalini tuzadi va 1 fevralgacha uni Jamiyat boshqaruv raisi yoki uning o'rinbosari (NZK)ga tasdiqlash uchun taqdim etadi.

O'qitish jadvalini tuzishda xodimlar tomonidan oldingi o'qitish muddatlari hisobga olinadi.

O'qitish jadvalida albatta o'qitish kursi nomi, sanasi, shuningdek o'qitish tayinlangan lavozimlar ko'rsatiladi.

Tasdiqlangan jadvalga muvofiq Personalni boshqarish va kadrlarni tayyorlash departamenti o'qitish boshlanishidan 10 ish kun oldin xodimlarni xabardor qiladi. Belgilangan muddatda o'qish imkoniyati bo'lmasa (kunduzgi o'quv shakli uchun, masalan yuqori mavsumiy yuklama, kasallik varaqasi, rejalashtirilgan ta'til singari asosli sabablar), xodim o'qish boshlanishidan 5 (besh) ish kunidan kechiktirmay o'qishni boshqa sanaga ko'chirish maqsadida Personalni boshqarish va kadrlarni tayyorlash departamentini ogohlantirib qo'yishi lozim.

7-bob. O'qitish intizomini nazorat qilish va hujjatlarni saqlash

28. Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamenti Jamiyat va uning tashkiliy tuzilmasiga kiruvchi tashkilotlari xodimlarining odob-axloq va

korruptsiyaga qarshi kurash sohasida o'qitilishiga doir ma'lumotlarni yig'ib boradi va ularni har hisobot davrida Korrupsiyaga qarshi kurashish boshqarmasiga taqdim etadi.

29. Xodim unga tayinlangan o'quv yoki uning natijalari bo'yicha test sinovlarini belgilangan muddatlarda o'tmasa, Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamenti bunday xodimning rahbarini unga nisbatan tegishli qaror qabul qilish maqsadida ogohlantiradi.

30. O'qitish jadvali, yo'qlama varaqalari, test natijalari, xodim o'qiganligini tasdiqlovchi boshqa hujjatlar Personalni boshqarish va kadrlar tayyorlash departamentida saqlanadi.

8-bob. Yakuniy qoidalar

31. Ushbu Yo'riqnoma O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari qonunchilik hujjatlari va Jamiyatning ichki hujjatlaridagi o'zgarishlar qiritilganda qayta ko'rib chiqiladi. Korrupsiyaga qarshi kurashish boshqarmasi mazkur Yo'riqnomaga o'zgartirish kiritish uchun javobgar hisoblanadi.

32. Xodim egallab turgan lavozimi, ish staji, mavqei va boshqa omillardan qat'i nazar mazkur Yo'riqnomaning tamoyillari va talablariga rioya qilish uchun shaxsan javobgar hisoblanadi.

“O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ
xodimlarining odob-axloq va korrupsiyaga qarshi
kurashish sohasida o‘qitilishini tashkil qilish
bo‘yicha yo‘riqnomaga ilova

**“O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ
xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish umumiy o‘qitishning
MAVZULARI**

Mavzu	Komponentlar
Korrupsiyaning tabiati	Korrupsiya tushunchasi, uning shakllari va sabablari; Korrupsiyaning ijtimoiy-huquqiy hodisa sifatidagi mazmuni; Jamiyatda korrupsiyaga munosabat.
Korrupsiyaga qarshi kurashishning huquqiy asoslari	Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi qonunchilik; Jamiyatda korrupsiyaga qarshi kurashishga doir ichki hujjatlar; Korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha xalqaro amaliyot.
“O‘TY” AJda korrupsiyaga qarshi kurashish usullari	Jamiyatdagi korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi elementlari, shuningdek muhim chora-tadbirlar sharhi; Jamiyatdagi manfaatlar to‘qnashuvining oldini olish, aniqlash va tartibga solish; Jamiyatning korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati; Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi xodimlar va tarkibiy bo‘linmalarning majburiyat va vakolatlari; Ma‘muriy tartib-taomillar va reglamentlardan foydalanish. Ma‘muriy to‘siq va byurokratizmni bartaraf etish; Korrupsiyaviy harakatlar/ularni sodir etish xavfi yuzaga kelgan vaqtdagi harakatlar; Korrupsiyaviy harakatlar to‘g‘risida xabar berish (xabarlarni uzatish kanallari, xabarlar mazmuniga doir Yo‘riqnoma, xabarlarni ko‘rib chiqish tamoyillari).
Korrupsiyaviy xavf-xatarlar va tipik korrupsiyaviy harakatlar	Jamiyatdagi xavf-xatarlar va korrupsiyaviy harakatlarning asosiy turlari; Nazorat-ruxsat berish funksiyalari va tartib-taomillari doirasidagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Sovg‘alar va ishbilarmonlik mehmondo‘stligi belgilari berish/olishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Fuqarolar, kontragentlar va uchinchi shaxslar bilan o‘zaro aloqalar bilan bog‘liq korrupsiyaviy

Mavzu	Komponentlar
	xavf-xatarlar; Xodimlarni Jamiyatga tanlab olish va ishga qabul qilishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Xaridlarni amalga oshirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Turli xizmat turlari, funksiyalar uchun litsenziya berish, shuningdek litsenziya bitimlari talablari va shartlarini bajarish ustidan nazorat bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Binolarni ijaraga berish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; O'zaro hamkorlik va tasarrufiy tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Tanlovlar bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Turli hujjat turlari ekspertizasini o'tkazish, shuningdek ular ijrosini nazorat qilish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Davlat nazoratini amalga oshirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Jamiyat faoliyatidagi boshqa xavf-xatarlar.
Korrupsiyaviy harakatlar uchun javobgarlik	Korrupsiyaviy harakatlar uchun intizomiy javobgarlik; Korrupsiyaviy harakatlar uchun jinoiy javobgarlik; O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaviy harakatlarga doir ishlari bo'yicha sud amaliyoti sharhi.
Korrupsiyaga qarshi kurashishda fuqarolik jamiyati roli	Jamoatchilik nazorati korrupsiyaga qarshi kurashish vositasi sifatida; Fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish; Korrupsiyaga qarshi jamoatchilik fikri va xulq-atvorini shakllantirish; Fuqarolik jamiyati institutlarining Jamiyat bilan o'zaro hamkorligi.

